

o.o.1.Sygn. akt I Ns 426/15

I.P O S T A N O W I E N I E

Dnia 14 kwietnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Niemczyk

Protokolant: protokolant sądowy S. N.

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 roku w Słupsku

na rozprawie

sprawy z wniosku R. S.

przy udziale Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. i Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Centrum z siedzibą w B.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia spadkowego

I. zatwierdza uchylenie się przez R. S. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po matce A. J., zmarłej w dniu 12.01.2010 roku w S., ostatnio stale zamieszkałej w S..

II. nakazuje ściągnąć od wnioskodawcy R. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku kwotę 50,00 zł (pięćdziesiąt złotych) tytułem opłaty za złożenie oświadczenia spadkowego.

Sygn. akt I Ns 426/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. S. w dniu 18.12.2014 roku wniósł wniosek o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego o odrzuceniu spadku po zmarłej matce A. J..

W uzasadnieniu wniosku podniósł, że od dnia 16.04.2009 r. przebywał nieprzerwanie w Norwegii i Niemczech oraz nie utrzymywał kontaktu z matką i z siostrami – E. S. i G. S.. Wskazał, że dopiero w momencie otrzymania pisma z banku z dnia 16.09.2014 roku podjął czynności mające na celu ustalenie istnienia wskazanego przez bank zobowiązania oraz uzyskanie wiedzy co do podjętych przez rodzinę czynności związanych z przyjęciem bądź odrzuceniem spadku po matce.

Wnioskodawca powołał się na to, że pod wpływem błędu nie złożył żadnego oświadczenia spadkowego w ustawowym 6 – miesięcznym terminie.

Postanowieniem z dnia 15.06.2015 roku Sąd Rejonowy w Słupsku wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. (k. 36).

Postanowieniem z dnia 05.11.2015 roku Sąd Rejonowy w Słupsku wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową Centrum z siedzibą w B. (k. 80 – czas nagrania: 00:30:31).

Na rozprawie w dniu 5.11.2015 roku pełnomocnik uczestnika postępowania Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. wniósł o oddalenie wniosku (k. 78 – czas nagrania: 00:13:27).

Na rozprawie w dniu 14.01.2016 roku upoważniony aplikant radcowski za uczestnika postępowania Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową Centrum z siedzibą w B. wniósł o oddalenie wniosku oraz o zasądzenie od wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto wskazał, że po raz pierwszy w maju 2014 roku ten uczestnik poinformował wnioskodawcę o tym, że jego matka jest zadłużona w (...) - u. k. 131 - czas nagrania 00:07:29).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12.01.2010 r. w S. zmarła matka R. A. J. J..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu A. J., k. 5, odpis skrócony aktu urodzenia R. S. k. 5)

W skład masy spadkowej pozostawionej przez A. J. wchodzi długi wobec Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. i Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Centrum z siedzibą w B..

(bezsporne)

Spadkobiercy ustawowi:

- córka M. S. - w dniu 09.04.2010 roku,

- córka G. S. - w dniu 09.04.2010 roku,

- wnuk B. S. (1) – w dniu 13.05.2010 roku,

złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku przypadającym im z mocy ustawy po zmarłej A. J..

(dowód: wypis aktu notarialnego w aktach IX Ns 404/10, k. 4 i 4 v.; wypis z aktu notarialnego w aktach IX Ns 314/10 k. 5)

S. S. w dniu 21.05.2014 roku odebrała pismo Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Centrum z siedzibą w B. z dnia 16.05.2014 roku.

R. S. dowiedział się o śmierci A. J. oraz o posiadanym przez nią zadłużeniu wobec Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Centrum z siedzibą w B. około maja 2014 roku od córki S. S.. Przebywał wówczas na terenie Niemiec.

(dowód: kopia pisma z dnia 16.05.2014 roku wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 155 – 157, zeznanie świadka S. S. na rozprawie w dniu 14.01.2016 roku, czas nagrania: 00:15:14 – k. 132; zeznania świadka B. S. (2) na rozprawie w dniu 31.03.2016 roku, czas nagrania: 00:14:45 – k. 169; przesłuchanie wnioskodawcy na rozprawie w dniu 31.03.2016 roku, czas nagrania 00:26:52)

Po powzięciu wiadomości zawartych w piśmie z dnia 16.05.2014 roku, w maju 2014 roku R. S. skontaktował się telefonicznie ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową Centrum z siedzibą w B..

(bezsporne)

R. S. nie był obecny na pogrzebie matki A. J.. Od wielu lat nie utrzymywał kontaktów zarówno z matką A. J., jak i siostrami - M. S. i G. S.. Nie znał stanu majątkowego matki, ani nie wiedział o jakichkolwiek zobowiązaniach matki.

(dowód: zeznania świadka S. S. na rozprawie w dniu 14.01.2016 roku, czas nagrania: 00:15:14, 00:28:30, k. 132 - 133; zeznania świadka B. S. (2) na rozprawie w dniu 31.03.2016 roku, czas nagrania: 00:14:45, 00:20:56, k. 169 - 170; zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 31.03.2016 roku, czas nagrania: 00:26:52, 00:33:48, k. 170)

Na rozprawie w dniu 05.11.2015 roku R. S. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku przypadającym mu z mocy ustawy po matce A. J., zmarłej w dniu 12.01.2010 roku w S., ostatnio stale zamieszkałej w S..

(oświadczenie wnioskodawcy R. S. k. 82)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 1015 § 1 i 2 zdanie pierwsze Kodeksu cywilnego obowiązującego w dacie śmierci A. J. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku.

Na mocy przepisu art. 1019 § 1, 2 i 3 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Na podstawie przepisu art. 88 § 2 k.c. uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Na gruncie art. 84 k.c. nie ma przeszkód do uznania za błąd prawnie doniosły nie tylko błędu co do faktów, ale i błędu co do prawa - jeżeli oczywiście dotyczy on treści czynności prawnej i jest istotny. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29.11.2012 roku, II CSK 171/12). Ocena w tym względzie powinna być dokonana na podstawie okoliczności konkretnego przypadku i uwzględniać, wspomniany wyżej, przeciętny stan świadomości prawnej społeczeństwa. (tak uzasadnienie przywołanego orzeczenia).

Na wstępie rozważań prawnych podkreślić należy, że termin na złożenie oświadczenia spadkowego biegnie od dnia dowiedzenia się o tytule powołania do spadku, a nie od dnia śmierci spadkodawcy. Dniem dowiedzenia się o tytule powołania do spadku przez spadkobiercę ustawowego będącego synem jest dzień **dowiedzenia się** o śmierci matki. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie doprowadził do ustalenia, że wnioskodawca dowiedział się o śmierci matki w maju 2014 roku. Brak jest podstaw do kwestionowania tych ustaleń, poczynionych na podstawie zeznań świadków i przesłuchania wnioskodawcy, zwłaszcza w odniesieniu do faktu przebywania wnioskodawcy poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i nieutrzymywania kontaktów rodzinnych z matką i siostrami. Samo oświadczenie M. S. złożone w piśmie z dnia 21.01.2015 roku do akt IX Ns 1170/14 (k. 72), w którym podała, że kilka osób widziało R. S. na pogrzebie, jest niewystarczające aby odmówić wiarygodności zeznaniom świadków i wnioskodawcy. Siostra wnioskodawcy w tym piśmie nie wskazała, że sama widziała R. S., ani nie wskazała, które to osoby miały widzieć jej brata na pogrzebie matki. Poza tym obie siostry wnioskodawcy oświadczyły przed notariuszem składając oświadczenia

spadkowe po matce, że nie jest im znany adres zamieszkania brata. Potwierdza to wersję nieutrzymywania kontaktów rodzinnych przez wnioskodawcę z siostrami.

Zatem jeśli wnioskodawca dowiedział się o śmierci matki z pisma odebranego przez jego córkę S. S., to najwcześniej w dniu 21.05.2014 roku powziął wiadomość o śmierci matki. Termin na złożenie oświadczenia spadkowego przez wnioskodawcę upływał najwcześniej z końcem dnia 22.11.2014 roku. (art. 111 § 2 k.c. w zw. z art. 112 k.c. w zw. z art. 1015 § 1 k.c.).

Do tego czasu oświadczenie spadkowe mogło być złożone przez wnioskodawcę bez występowania z wnioskiem o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia spadkowego w terminie. Nic nie stało temu na przeszkodzie, albowiem wnioskodawca o długach matki dowiedział się równocześnie z powzięciem wiadomości o jej śmierci.

Wnioskodawca w tym czasie oświadczenia spadkowego nie złożył, a następnie w grudniu 2014 roku złożył wniosek w tej sprawie, w którym ujawniono datę sporządzenia pisma w dniu 23.10.2014 roku.

Jak wynika z oświadczenia wnioskodawcy i zeznań świadka S. S. (czas nagrania 00:15:14, k. 132) córka wnioskodawcy pierwsza na prośbę swojego ojca skontaktowała się z adwokatem. Skoro po uzyskaniu porady prawnej wnioskodawca wystąpił z wnioskiem w tej sprawie, uznać należy, że był w błędzie i był to błąd co do prawa polegający na błędnym przekonaniu, że termin na złożenie oświadczenia spadkowego minął mu wcześniej aniżeli z dniem 22.11.2014 roku. Przeciwny stan świadomości społeczeństwa pozwala na stwierdzenie, że terminy na składanie oświadczeń spadkowych częstokroć liczone są od daty śmierci przez zstępnych będących dziećmi spadkodawców, a nie prawidłowo od daty dowiedzenia się o tytule powołania do spadku, w tym przypadku dowiedzenia się o śmierci przez spadkobiercę ustawowego.

Ponieważ wniosek o zatwierdzenie się od uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego został złożony w grudniu 2014 roku, uznać należy że roczny termin uregulowany w przepisie art. 88 § 2 k.c. został zachowany. Był to błąd istotny uzasadniający przekonanie, że gdyby wnioskodawca miał świadomość, że do dnia 22.11.2014 roku mógł złożyć oświadczenie spadkowe po matce i byłoby to oświadczenie złożone w terminie, z pewnością takie oświadczenie by złożył.

Mając na uwadze powyższe rozważania, sąd na podstawie przepisu art. 1019 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 84 § 1 i 2 k.c. zatwierdził uchylenie się przez R. S. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po mamie A. J., o czym orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji postanowienia.

Na mocy przepisu art. 49 ust. 1 pkt 4 z dnia 28.07.2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2014.1025 t.j.) opłatę stałą w kwocie 50,00 zł pobiera się od wniosku o odebranie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Wnioskodawca złożył oświadczenie spadkowe na rozprawie. Z tego tytułu zobowiązany jest do zapłaty kwoty 50,00 zł.

Wobec powyższego sąd na podstawie przepisu art. 49 ust. 1 pkt 4 z dnia 28.07.2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć od wnioskodawcy R. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Słupsku kwotę 50,00 zł tytułem opłaty za złożenie oświadczenia spadkowego, o czym orzekł jak w punkcie drugim sentencji postanowienia.